СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 114. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 18. мая, 1927. VOL. XXXV. No. 114. Jersey City, N. J., Wednesday, May 18. 1927. THREE CENTS

ЖЕРТВИ ПОВЕНИ ЗБІЛЬШИЛИСЯ О 150,000 БЕЗДОМНИХ

НЮ ОРЛІНС, 16. мая. — Води, що залляли Баю де Глес, розлялися широко і вигнали з хат яких 100,000 фармерів. Це головно французькі поселенці, які малощо розуміють по англійськи, хоч їх рідня живе тут від непамятних часів. Бо кольонія та заложена Французами ще тому 200 літ взад.

Нещасні фармери так привязані до своєї землі і своїх хат, що за ніяку ціну не хочуть їх опускати, хоч вода підходить і до їх місцевостей. Звичайно захоплює їх вода таки в хаті. Тоді вони вилазять з родиною на дахи хат або на дерева. Треба підпливати до них човнами і в той спосіб ратувати.

Жертвою повени впала вчера одна вдова з 8 діточками, що згинули в розшумених филях Місісіпі.

На тім всім катастрофа ще не остає. Бо ото доносять, що кождої хвилі пірве вода на ріці Ачафаляя велику часть побудованих там там і треба сподіватися нового заливу піль і сіл, який побільшить число бездомних знова о яких 150,000 людей.

МАНЕВРИ ФЛЬОТИ І СУХОПУТНОГО ВІЙСКА ВЖЕ ПОЧАЛИСЯ.

ФОРТ ЕДЕМС, Нюпорт, Р. Ай., 16. мая. — Прибережна військова команда одержала таке повідомлення телеграфом: Чорна фльота в великій силі наближається до вашого берега. Будь готов до цего, щоби стримати висадження на сушу 75,000 війска.

Це повідомлення є формальністю, яка дає початок воєнним маневрам. Синя фльота в силі 17 кораблів, посуваючися журавлем, виплила серед тиші, мраки і темноти, позбавлена всяких світил, на повне море, щоби розслідити рух ворога і повідомити своєчасно про все прибережну команду.

На суші знова стануло в поготівлю 4 дивізії війска, в силі 100,000 жовнірів, що готові кождої хвилі до оборони, колиб Чорна фльота таки продерлася і схотіла виладовувати війско на американський беріг.

З хвилею розпочаття маневрів, себто точно одна минута по північи, ввійшли в життя воєнні приписи, розуміється для жовнірів, а не для цивільного населення.

УБИЙЦІ СНАЙДЕРА В СИНГ СИНГ.

НЮ ЙОРК, 16. мая. — Сегодня відвезено Рут Бравн Снайдер і Генри Грея до вязниці Синг Синг в Оссиннинг, де вони скінчать життє на електричнім стільци, коли їх не уласкавить говернор Смит. Засуджених везено в двох осібних автах. Ґрей казав спустити заслони і його прохожі не бачили, а Рут була гарно вбрана і причесана як на розправі. В Синг Синг оглядало їх яких 200 сотки дівчат „машиністок і стенографісток, що мають знакомства з урядовцями тюрми і користаючи з того дістали дозвіл оглянути засуджених.

ЛЕТ ДО ПАРИЖА ЗНОВА ВІДЛОЖЕНИЙ.

НЮ ЙОРК, 16. мая. — Американські летуни знова мусять ждати день або два з летом до Парижа, бо на океані бурі. А тим часом настають „бурі" і між самими летунами. Особливо спорять летуни аероплану Беллянка з властителем аероплану. Ходить тут о певні привілеї матеріяльного змісту.

В НІКАРАҐВІ НЕМА СПОКОЮ МИМО ЗАПЕВНЕНЬ ВАШИНГТОНСЬКОГО УРЯДУ.

ВАШИНГТОН, 16. мая. — Спеціяльний емісар президента Кулиджа полковник Генри Л. Стимсон, що його вислав президент до Нікараґви для привернення спокою, повідомив департамент стейту, що горожанська війна в Нікараґві покінчена. Та сейчас по тім комунікаті приходить відомість, що прийшло до боротьби між лібералами і американськими відділами. В послідній такій стичці вбито з американського боку капітана Ришарда Буханана і цивільного Джексона, а ранено капраля Равша і приватного Вилиєма Симона. З боку революціонерів погибло 14 людей.

Адмірал Лятімер, головний командант американських війск, подає, що в цілій Нікараґві переведено розоруження. Ліберали зложили 6,200 крісів, 272 машинових крісів і повно амуніції. Не піддалося яких 2,500 уоруження і ті отсе розпочинають наново боротьбу.

САКАСА КРИТИКУЄ СТИМСОНА.

ПУЕРТО КАБЕЗАС, 16. мая. — Голова ліберального уряду Сакаса заявив представникови американської преси, що през. Кулидж вислав полк. Стимсона на те, щоб він силою вдержав Діяца при владі. Він подав, що лібералів розоружено силою американського війска та що та ціла інтервенція скінчиться новим проливом крови. Сакаса твердить, що він як заступник президента підніс оруже, щоби боронити свободи свого народа та думає, що великі і сильні держави на те, щоби захищали слабших, а не на те, щоб їх поневолювали.

ВЕЛИКІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАБИРАЮТЬ ВСІ ЗИСКИ.

КЛІВЛЕНД, 16. мая. — Полковник Леонард П. Айрес, заступник Клівлендської Трост Компані, подає в місячнику своєї компанії статистику сталевого, різницького і других промислів, з якої виходить, що великі компанії забирають всі зиски, а малі ледви животіють.

БРИТІЙЦІ ВЖЕ ПЮТЬ МЕНЬШЕ.

ЛОНДОН, 15. мая. — В 1926 р., як виказує статистика, пили Англійці о 4 і пів процент менше як 1925 році. За причину подають не так може більшу уміркованість як тяжкі часи. Ґенеральний страйк і довгий вуглевий страйк змусили людей до ощадности. От і ціла причина.

РАКЕФЕЛЕРОВИ ЗВЕРНУЛИ 60 ЦЕНТІВ.

ЖЕНЕВА, 14. мая. — Ліґа Націй звернула через свого касієра американському міліонерови Ракефелерови 60 амер. центів. Є це надвижка з процентів тої суми, яку Ракефелер призначив на видавництво Ліґи.

ЗА ВІДІРВАННЯМ УКРАЇНИ ВІД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗА.

Часопис „Політіка", півофіціоз югославянського уряду, доносить, що на Радянській Україні сильно зросла пропаґандова діяльність за відірванням України від Радянського Союзу. „Політіка" подає зміст проклямацій, які закликують до мести за Петлюру та визволоження зпід московської займанщини. Югославянський часопис є того погляду, що ту аґітацію поширюють англійські та італійські аґенти, — а на нашу думку вони тут ні при чому; тут сила добачувати радше руку українських патріотів, яким уже до краю надоїла неволя батьківщини та московська нахабність.

НЕ-ПОЛІТИЧНІ ЮНІЇ ЗРОСТАЮТЬ В АНГЛІЇ.

Як відрух проти активної участи робітничих юній в політиці краю, зростають в Англії не-політичні юнії, подібні до юній в Канаді та Злучених Державах. Такі юнії проявляються передовсім між майнерами. Противники політичного робітничого руху говорять, що вже 200,000 людей залишило майнерську федерацію, хоч її секретар Кук заперечує се.

НЕ ТЕ САМЕ ТРАКТОВАННЯ ТЕПЕР.

Наглядний доказ, що правительство Брекена (в Канаді) инакше трактує Українців ніж давнійші правительства, дістають жителі Вінніпеґу підчас теперішньої реґістрації виборців. Не менше, як дванацятьох Українців назначено сего року до перепроваджування реґістрації і майже скрізь між Українцями будуть реґіструвати виборців Українці.

СМЕРТЬ У ФЯКРІ.

До Львова приїхав із села Старі Чехи (пов. Броди) селянин Маріян Черняковський. З двірця їхав до міста фякром. По дорозі до міста Черняковський помер. Міський лікар не міг ствердити причини його смерти і поручив відставити тіло до інституту судової медицини.

ДЛЯ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1928 РІК.

Проситься українських лікарів, дентистів, адвокатів, учителів, бизнесменів, як купців, ріел-естейтменів, контракторів, та інших **професіоналістів і підприємців** в усіх містах Злучених Держав, подати свої адреси для поміщення в календарі У. Н. Союза на 1928 рік.

Також просимо подати, де є і як називаються українські **банки, будівляно - позичкові спілки, кооперативи, Народні Доми** й інші підприємства.

Також, де є **українсько-американські школи** з правом прилюдности.

І вкінці усі українські **культурні товариства й інституції** (як музичні школи, хори, театри) і **громадські установи** (клюби, товариства).

Просимо поспішитися з присилкою. Реченець до 30-го мая с. р.

Се в інтересі кождого громадянина і всіх українських установ в Америці, бо імена й адреси будуть подані позабучно і будуть в руках 20,000 членів У. Н. Союза через цілий рік. Адресувати:

„SVOBODA"
Box 346
JERSEY CITY, N. J.
Видавництво У. Н. Союза.

ВІДЗНАЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОГО ПРАВОСЛАВЯ.

Варшавський православний митрополит Діонізій, що перебуває тепер з цілою делеґацією „автокефальної православної церкви в Польщі" у Константинополі, дістав від патріярха Василя III. титул „Vorte Beatitae", що прислугував досі патріярхам сербському і румунському. При нагоді передачі цього титулу промовляв митр. Діонізій по... польськи, а патріярх Василь III. по грецьки.

ЗА СКИБУ ЗЕМЛІ...

В селі Стрижець, пов. Бібрка, жив 75-літний господар Йосиф Білявський. Своє обійстє і город поділив він між доньку і сина, при котрім жив. Донька вийшла за Гринька Салогуба. Минулого місяця прийшов Салогуб до тестя Йосифа Білявського і розпочав з ним сварку за марний кусник поля. Від сварки дійшло до бійки. І може булоби скінчилося, колиб до бійки не вмішався Іван, син старого Білявського. Він то в обороні батька вхопив ніж і вбив його в чоло Салогуба. Івана Білявського арештовано, а Салогуб умер у шпиталі.

ПОЖЕЖА СЕЛА.

В селі Стоносини (пов. Ліско) бавилися в одній хаті діти сірниками і з того займилася обстановка, а потім ціла загорода станула в огні. Наслідком сильного вітру пожежа перенеслася на інші забудовання. Загалом згоріло 26 господарств вартости 70.000 зол.; 32 родини лишились без даху над головою.

В МІСТІ ПЕРШОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ГРОМАДИ.

В минулому році розпочато розкопи в Ефезі, в якому апостол Павло заложив в 50 р. першу християнську громаду. Ефез відігравав в перших віках визначну ролю. Тут м. и. відбулися два собори. Перший ефеський собор (431 р.) визнав подвійність природи в Ісусі Христі: божеську і людську. Опісля Ефез став підупадати, а в 1391 р. заняли його Турки і колись велике місто зникло. Крім християнської традиції має Ефез ще й традицію старогрецьку. Він є вітчиною великого грецького фільософа Геракліта, в ньому була славна святиня Артеміди. І ось тепер розпочато тут розкопи в околиці яскині семи сплячих братів (леґенда каже, що вони в перших роках переслідування християн заснули і пробудилися за 100 літ, коли християнство побідило). Відкопано катакомби (в яких збиралися перші християне), а в них каплиці з цінними мальовилами; найдено гроби, а над ними цінні оливні лямпи з малюнками зі старого завіту.

„ЧУДОТВОРНИЙ ЛІКАР".

По наших селах ґрасують віддавна всякі чудотворці від обманства та видурювання грошей у селян. Ось недавно прибув до села Репехів, бобрецького повіту, якийсь елеґантний панок, що представив себе військовим за лікаря, а до того за такого лікаря, що вилічує радикально і за одним махом усі недуги. В селі була одна дівчина, недужа на падачку. Мати хорої, дізнавшись про всемогучого лікаря, зараз-же запросила його до донечки. „Лікар" казав собі дати гроші в долярах, які доконечні до лікування. Дістав їх на руку 31 долярів. Вивів дівчину з мамою в поле, зробив дівчині бандаж на руці — в ньому мали найти сховок і доставлені доляри — роздусив над головою недужої три сирі яйця і сказав, що вже вилічив. Так виліковував він і інших селян. По розібранні бандажу показалося, що долярів у них не було. Всі вони приписали до „чудотворця", який щез як камфора. Очевидно, що за кожне лікування взяв він крім долярів, які до него прилипли, ще й солений гонорар.

РУМУНСЬКА ШПІОНАЖА НА УКРАЇНІ?

Появились повідомлення ҐПУ про зліквідування румунської шпіонажі на Україні. Румунська шпіонажа була дуже поширена; обіймала не лише Херсонщину і побережа, але й деякі місцевости Київщини, а навіть харківської губернії і Донецького басейну. Досі в звязи з цією справою арештовано 40 людей.

В 1926 РОЦІ — 86 СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ.

Міністерство справедливости виробило статистику смертних присудів, виданих у Польщі в 1926 році. В тому часі засуджено на смерть 86 осіб, з того 27 звичайним постуванням і 61 наглими судами.

В КИТАЮ ВОЮЮТЬ СЛОВАМИ, А НЕ ГАРМАТАМИ

ПЕКИН, 16. мая. — Офіціяльні репорти подають, що північна армія наступає та відносить нові побіди. Все те вглядає на комедію, бо ще вчера писав те саме ґенерал Ченг Кай Шек в своїм звідомленню. Та коли розглянутися в положенню, треба сказати собі, що в Китаю нема тепер ніякої справжньої війни, а є тільки війна воєнними комунікатами. От і все. Ціла воєнна справа представляється ось так: Ґенерал Ченг Кай Шек переговорював з північною армією через кілька тижнів, а що обі сторони не договорися до нічого, одна і друга почали наступ, який виглядає так, що війска рушили з міст та помаширували здовж ріки Янце. Річ ясна, що не було ніякої стрілянини ні ніяких жертв в людях.

ПРОТИ ЛЕТІВ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

ПАРИЖ, 16. мая. — Ґенерал Діваль, відомий американський експерт оголосив в париській часописи свої погляди про катастрофу, що стрінула Нунжессера і Колі та Ле Ромена і богато других, що намагалися перелетіти океан. Він каже, що таке ризико не є ніяким спортом. Такі спроби є неморальні і ми повинні стидатися цего, що наражуємо життя найкращих летунів для цілі, з якої не буде ніякого хісна. Бо колиб навіть вдалося перелетіти океан, то це ще не змінилоб справи, бо тереп ще годі було би завести правильну летничу комунікацію між Америкою і Европою. Чогож наражувати життя, коли з того нема користи. Лет може вдатися тільки при дуже щасливих обставинах, бо тільки попсується якась шруба чи що инше і вже може наступити катастрофа. Тут треба підождати, заки поступить техніка і будуть такі улїпшення, які оправдують ризико. Коли навіть лет удасться, наука на тім нічого не зискає, бо нічого нового не відкриє. Для самого спорту годі одначе жертвувати життєм. Такий газард неоправданий і неморальний.

НЕ ЗНАЙШЛИ ДОКУМЕНТУ, ЗА ЯКИМ ШУКАЛИ.

ЛОНДОН, 16. мая. — Секретар Домашних Справ сер Виліем Джойнзон Гикс подав в парляменті, що ревізія Аркоса вже покінчена та що не знайдено там цего документу, який зник з міністерства війни, а за яким роблено дошукування. Зате знайдено другі документи, при помочи яких буде можна впасти на слід пропавших документів.

Ревізію переведено за згодою премієра і кабінету міністрів.

КІНЧУК ПРО РЕВІЗІЮ.

ЖЕНЕВА, 16. мая. — Голова економічної делеґації для Великої Британії, яку установлено з боку совітів в 1921 р., заявив кореспондентам в Женеві, що та ревізія була очевидним нарушенням торговельного договору.

Кінчук, який тепер є головою тої делеґації, заперечив тому, щоби в Аркос могли бути якінебудь документи. Там були тільки документи, що відносяться до торговельного кодексу совітів, які держано досі в тайні. Супроти цего, що англійський уряд дістав ті документи в свої руки, заходить потреба переміни цего кодексу.

Кінчук подає далі, що поліція довідається хиба з ревізії те, що торговля між Англією а совітами зростала та совіти дістали вже кредит на 10,000.000 фунтів стерлінгів, за які булиби закупили товари в Англії.

СВЯТО В ГЕРКУЛЯНУМ.

НЕАПОЛЬ, 17. мая. — Король Віктор Емануель відчитав святочно початок розкопів старинного міста Геркулянум, щоби дослідити науково повний образ життя старих Римлян перед 2.000 літ.

СЕСІЯ РОБІТНИЧИХ ПОСЛІВ.

ЛОНДОН, 16. мая. — До протистрайкового закона додано стільки поправок, що дискусія над ним забралаби цілу сесію парляменту і продовжиласяби до осени. На другі справи не булоби часу. Тому з рамени уряду поставлено домагання, щоби дебату обмежити до 21 днів. Це на думку премієра повинно бути достаточне, щоби розслідити справу і прийти до якогось заключення.

Це не вдоволило послів з рамени Партії Праці і вони вийшли громадно з салі нарад. Хотіли спочатку лишитися і не допускати гамором до нарад, але вкінці рішилися на сецесію. Ллойд Джордж говорив вже до порожних лавок і критикував такий спосіб боротьби, який вважає невмістним.

НІМЦІ КОРИСТАЮТЬ В КИТАЮ.

ГАНКОВ, 16. мая. — В Ганков остало яких 250 німецьких родин, а по инших китайських містах остали всі німецькі родини, коли французькі, англійські, а навіть японські, повтікали, побоюючись Китайців. Цікаве те, що Німцям не сталося нічого злого. Вони так уперті, що заявили, що вони перебирають всякий риск на себе самих, бо мають віру, що прийдуть кращі часи. І спокійно торгують собі далі. А другі народи, хоч їх хоронять воєнні кораблі і гармати, втікають, а Німців ніхто не хоронить. Через те готові другі народи понести великі втрати, бо вся торговля готова опинитися в німецьких руках.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ЧУЖИХ В НАУКУ

Очі цілого світа були звернені на Гінденбурга, коли його вибрано президентом німецької республики. Бо це було дійсне диво. Старий монархіст, вихований в дома, в школі і при війську на монархістичних традиціях, що мали за собою кількасотлітну минувшину, вірний підданий і обожатель Гогенцоллернів стає президентом республики. Многі думали, що це тільки монархістичний трик, а наші гетьманці навіть пророкували той близький день, коли Гінденбург введе до Німеччини бувшого німецького кайзера Вільгельма і посадить його на німецьким троні. Бо на їх думку тільки одна монархія могла спасти німецький нарід від повоєнного розкладу.

Та були тоді і другі голоси, які твердили, що Гінденбург любить над все свій нарід і свій рідний край. Він чесний і хоробрий жовнір і характерний громадянин. Коли нарід в довірю до його чесноти повірив йому уряд президента республики, він народу не заведе, а буде виконувати уряд згідно зі зложеною присягою, або уступить.

І ото по літах практики виходить на яв, що той старий монархіст переконався на власні очі, що німецька республика виратувала Німеччину від руїни, що вона вляла нової крови і нового запалу, що вона висунула наперед нових людей і нові ідеї, які вратували німецький нарід. Тому то на принятю промисловців з Надренії сказав він недавно такі пропамятні слова: „Ми втратили минувшину. Та ніхто не може нам відобрати віри в будучність. А будучність Німеччини лежить в торговлі, промислі і в важкій праці". Старий чесний монархіст, що є любимцем цілої Німеччини, бачить кайзера і Гогенцоллернів вже тільки в уяві німецької минувшини. За те будучність добачує він в тяжкій праці в тих рамах, в яких живе сегоднішна Німеччина, для якої монархізм є вже минувшиною і тільки минувшиною, бо будучність треба вже будувати иншим способом.

Коби ту науку взяли собі до серця наші гетьманці в Америці, то не осмішувалиб себе і нашу іміграцію отченашами, зверненими до особи „Ясновельможного" гетьмана Павла Скоропадського, що попиває собі спокійно чай десь там в своїй віллі під Берліном, а взялися би до конструктивної роботи. Бо як не спас потапаючої Німеччини кайзер, що втік до Голяндії, коли Німеччина валилася, так тимбільше не спас України російський генерал Скоропадський, що втік до Німеччини, віддавши Україну під опіку Москви. Найвисша пора скінчити вже раз з гетьманською дурійкою і не дурити людей і себе, що в гетьмані ратунок України. Краще залишити гетьманські отченаші і гетьманське лакейство, а взятися до позитивної праці.

ДЛЯ КОГО ПРАЦЮЮТЬ АНДРІЙ ЛІВИЦЬКИЙ І ТОВ.

Я вже нераз мав нагоду виступати в „Свободі" проти політики Петлюри й, опісля його наступника Андрія Лівицького, вказуючи на те, що та політика виходить на користь Польщі й Румунії, яким Петлюра й Андрій Лівицький відступають загарбані ними українські землі, а також на користь Росії, бо коли-б наслідком інтервенції чужих держав у Радянському Союзі впала радянська влада, то се вийшлоб в користь відбудування „единої неподільної Росії".

Власне недавно стали відомі документи, які тільки потверджують сей погляд, а саме, що Андрій Лівицький і тов. ведуть політику за польські, румунські, французькі і англійські гроші, значить, що та їх полтика корисна для тих, які дають на неї гроші.

Сі документи — се ряд листів голови Ради Міністрів УНР (Української Народної Республики), а після смерти Петлюри голови Директорії УНР Андрія Лівицького в Варшаві, міністра закордонних справ УНР Токаржевського-Карашевича в Парижі, і голови місії УНР Мацієвича в Букарешті. Сі листи появилися в віденському щоденнику „Дер Абенд"; в німецькому щоденнику в Ковні на Литві „Літауіше Рундшав", звідки передрукували їх деякі українські часописи, як львівська „Рада", берлінський „Український Прапор", нарgriські „Українські Вісти".

Я не буду подавати сих листів у цілости, — бо се може зробити сама редакція „Свободи", коли вважатиме потрібним, а тільки наведу з них що найцікавійше для характеристики політики Андрія Лівицького і тов.

В листі з 25. мая 1925 р. Мацієвич пише до Лівицького, що румунський уряд „погоджується з постановами паризького протоколу про фінансові справи" (видно, йде тут про якийсь протокол в справі румунської грошевої допомоги Петлюрі) і на сій основі „рада міністрів вирішила відкрите допомогове конто для еміграції УНР до висоти суми **50 тисяч лейів.**

В листі з 11. липня 1925 р. Токаржевський з Парижа повідомляє Лівицького, що конферував з французьким генералом Ноллє, який сказав, що армія УНР повинна бути „авангардом у протибольшевицькій акції", та що на думку французького уряду уряд УНР повинен утворити „технічно-військовий обект на тилах радянської армії".

В листі з 13. липня 1925 р. Лівицький повідомляє Токаржевського, що польський уряд помагає утворити військову організацію та що в тій ціли переводиться реєстрація української еміграції в Польщі.

В листі з 12. падолиста 1925 р. Токаржевський повідомляє Лівицького, що французький уряд дав урядови УНР **один мілион франків** на протибольшевицьку пропаганду.

До сього треба завважити, що якраз тоді почав виходити „Тризуб" у Парижі і взагалі уряд УНР почав проявляти особливу рухливість.

В довгім листі з 15 грудня 1925 р. Лівицький викладає Токаржевському основу польської політики в українській справі. Політика стоїть на становищі варшавського договору з 1920 р. і буде піддержувати змагання уряду УНР. Переговори Польщі про зближення з Радянським Союзом є тільки тактика, яка має за ціль піддурити Радянський Союз. В кінці Лівицький повідомляє, що дістав від польського уряду **50 тисяч злотих.**

В листі з 22. марта 1926 р. Токаржевський повідомляє Лівицького, що говорив у Парижі з польським міністром закордонних справ Скшинським про фінансову допомогу для уряду УНР. Скшинський обіцяв гроші, як тільки поправляться польські фінанси.

В листі з 14. мая 1926, Лівицький повідомляє Токаржевського, що був у Празі і переконався, що вся українська еміграція з Великої України, навіть українські комуністи, стоять за урядом УНР.

Далі нарікає на Галичан, що ті з ненависти до Польщі обороняють Радянську Україну. „Се можна пояснити тим — пише він — що їх не пускають у Галичину. Вважаючи, що Галичани є дуже активні та що у важному менті для нас можуть стати дуже придатними, я рішив у сім питанню з деякими галицькими політиками звернутися до маршалка Пілсудського, щоб їм добути дозвіл на поворот у Галичину.

В листі з 25. мая 1926 р. Лівицький повідомляє Токаржевського, що він з міністром війни Сальським були у голови французької військової місії в Варшаві Діпона. Сей запевнив їх, що „большевики не вдержаться перед силою польської армії", що Україна може бути певна помочи Польщі і Франції.

Далі повідомляє Лівицький, що був також у англійського посла Міллера, де порушив питання помочи Англії для України проти большевиків. Міллер запевнив, що його уряд інтересується сею справою, одначе він аж тоді займеться нею докладнійше, коли виясняться відносини в Польщі. (Се було безпосередно після перевороту Пілсудського).

В листі з 23. липня 1926 р. Токаржевський повідомляє Лівицького (уже голову Директорії УНР), що переговори з Англійцями вже принесли реальні успіхи. „**Отримуємо тепер грошеву допомогу у висоті 1,000 фунтів стерлінгів".** Пізніше Англійці обіцяють дати більше, а саме тоді, коли прийде „підходячий мент для протибольшевицької акції".

В листі з 29. грудня 1926 р. Токаржевський повідомляє Лівицького про конференцію військового міністра УНР Сальського з англійськими військовими вдпоручниками.

„Пан міністер війни заявив у своому докладі, що англійські військові круги цікавляться в першу чергу питанням, якими військовими силами розпоряджає уряд УНР на Україні, головно в Чорноморському районі. Вони вимагають, щоб уряд УНР усю свою діяльність і всі свої сили сконцентрував на півдні України і щоби там зорганізував операційну базу. Вони стоять на становищі, що Англія, маючи прийти з допомогою Україні, могла би се зробити головно на шляху через Чорне море. Тому намагаються, щоб уряд УНР утворив там свою базу".

Далі в листі ще раз зазначується, що „Англія більше бажає утворення партизанської бази на Україні, як творення мілітарної бази за кордоном. Треба рахуватися з тим, що Англія підпомагатиме тільки партизанську базу на Україні".

В листі з 2. лютого 1927 р. Токаржевський пише до Лівицького знов у тій самій справі. Зазначуючи, що треба вислати військового делегата до Льондону, він пише:

„Цікаво, що Англійці тепер настоюють, щоб армія УНР з повстанчих відділів творилася на території України. Пояснили мені се в той спосіб, що організування частин армії УНР поза межами України було би тепер політично і практично недоцільне, бо се дало би большевикам важку і сильну підставу в їх пропаганді проти Англії. Як довго між Англією й Совітами є нормальні дипломатичні взаємини і не вибухла війна, Англія буде допомагати нашій армії тільки на Україні".

Так вибрав я що найважнійше для характеристики політики Андрія Лівицького і тов.

Що Польща й Румунія дають гроші на сю політику, се зрозуміле. Се — заплата за відступлення західно-українських земель — Польщі, за відступлення Бесарабії й Буковини — Румунії.

Що Польща й Румунія роблять Андрієви Лівицькому і тов. політику у Франції й Англії, се також зрозуміле. Адже треба показати, що „Україна піде з Польщею й Румунією проти Радянського Союза".

Окрему увагу треба звернути на становище Англії. Вона очевидно рада би, як найбільше пошкодити Радянському Союзови і підпирає всякого, хто йому шкодить. І тому дала Андреєви Лівицькому і тов. 1,000 фунтів стерлінгів. Але коли ті заговорили про гроші на утворення „української армії" — очевидно „поза границями України, бо на Україні вони її творити не можуть, — хитрі і практичні Англійці дали їм відповідь, яка на перший погляд виглядає дуже поважно, а в дійсности є кпинами: „Утворіть армію на Україні, а тоді вам поможемо!"

Думаю, що листи Андрія Лівицького і тов. в звязку з їх політикою говорять самі за себе. Що та їх політика є для України крайне шкідлива, я вже зазначив на вступі сеї статті. Зрештою Поляки й Румуни не дають своїх грошей з любови до України. Французи й Англійці — також ні.

Не спиняюся над сею політикою докладнійше, бо се переходило би розміри статті. Звертаю тільки увагу читачів „Свободи", що мій погляд, як ставитися до Радянського України і Радянського Союза я представив докладнійше в моїй новій праці „**Уваги про українську державність**".

Прага, 25. цвітня 1927.

Проф. Др. М. Лозинський.

ОДНА.

Вже знов прийшла весна весела,
Розлила чари, сміх, любов,
Та тільки я все невесела;
Від дум холодне в жилах кров.
А серце беться так трівожно,
Чогось то ниє, то болить.
І сум здається навколо,
Ніщо мене не веселить.
А дні летять, літа минають,
Гніздо туга в грудях звила,
Ніхто не чує, як зітхаю,
Не бачить сліз, як плачу я.

Т. П.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(8)

— Мусіло так лишитися. Магістрат міг би викинути з тої хати хиба тоді, коли би Шпішцляг віддав мені гроші, очевидно з процентом. Але він, якби тих грошій не потребував нащо иньше, то хати був би взагалі не продавав. Кажу тобі, згодом заберемо всі хати, хоч до того не маємо права. Між католиками богато банкротів.

— Є між нашими тілько богачів?

В комнату увійшла Олена і перебила сю розмову. В обох руках держала велику срібну бляху. На блясі був срібний полумисок з гускою, булка, кришталева чарка з компотом, срібний збанок з медом і дві золоті чаші.

— Я не так голоден, як пити хочу, — Хмельницький сказав, глянувши вперід на дівчину, потому на збан. — Вже моя доля так, що я все маю спрагу. Хиба зачнемо від меду...

— Зачинаймо! — Медвин відповів. Бери чашу. Ти, Олено, наливай!

Оба взяли в руки чаші. Олена поставила бляху на столі і вхопила збанок. Хмельницький витягнув до неї руку з чашою. Стала наливати. Наливаючи вдивлялася в його очи, котрих він не зводив з неї.

— Як ллєш?! — крикнув Медвин.

Вона затрусилася і побліда. Хмельницький зареготав. Вдивляючися в него, Олена ляла мід поза чашу... на його руку, на землю і в рукав.

— Не свари на неї, бо то мабуть вина челядника, — Хмельницький промовив до Медвина.

— Чи той челядник — звернувся до дівчини — знов не зачіпав тебе і тим так розізлив тебе, що твоя рука дріжить тай мід розливає?

— Іди до роботи! — Медвин звернувся до Олени. — Ми самі дамо собі раду.

Олена вийшла, але ще з порога глянула в очи Хмельницького, котрі проводили її аж до дверий. Медвин сам наповнив чаші медом. Випили по одній, та взялися до гуски.

— Ти питав, чи між нашими є богачі, — Медвин вернув назад до перебитої розмови. — Є чимало бідаків, але є й багатирі. Великі багатирі. Найбільше в місті є між Вірменами. По Вірменах ідуть наші. Німці, Ляхи й инші католики також мають великих богачів, але жаден з них не дорівнає першому православному богачеви. Майно найбільшого православного богача цінують на триста тисяч злотих;*) майно найбільшого тисяч.

— Хто ті богачі?

— Мазаракі і Ательмаєр. Православний Мазаракі є другим з черги, бо на першім місці стоїть Вірменин Вартерисович з маєтком шістьсоттисячним. Третим з черги є Вірменин. Католик, в сім католицьким місті стоїть що лиш четвертий. Пятим богачем з майном отсемтисячним є Українець Несторович Стефан. Шестим є Українець Янович Тодір і католик Убальдині. Обамають по вісімдесять тисяч маєтку. На місци семім, на сімдесяти тисячах сидить Українець Грегорович Василь. Середняків, таких як я, є між нашими не менше, як між Ляхами. Деякі між нашими, котрих ми зачисляємо до середняків, як ось Мезапета, затаюють свої маєтки. Мезапета мабуть буде третий з черги богач.

— Значить, — замітив Хмельницький, — як не числити нашого Мезапети, про котрого ніхто не скаже, кілько він має, то між тими всьома найбільшими львівськими богачами є три наші, до купи з пятьсотпятьдесять тисячним майном і два католики з майном тільки двістатисячним. Тяжко повірити.

— Тяжко, але так є. Католики, між ними головно Ляхи бідніють, ми поростаємо в пірє. Згодом всі доми у Львові опиняться в руках, як не вірменських, то в наших. Тоді тільки зломити пановання жмінки патриціїв і місто буде наше.

— Се не так легко буде зробити, бо за ними старе право. Привілей правити містом в руках малого числа давно тут осілих католицьких родин. І ще далеко до того, щоби більшість домів опинилася в руках Українців.

— Але до того йде і колись мусить прийти. Як місто вже буде в нашій кишени, то патриціїв проженемо з ратуша руками поспільства... Знаєш якого? Буками поспільства польського! Тут вже нераз заносилося на революцію поспільства.

— А як би так... гм... Як би коли вибухло велике повстанне козаків... і як би козакам поталанило зайти аж по Вислу?.. Я гадаю, що тоді найлішше було би, коли би козаки по дорозі взяли Львів... розметали його. Хоч завляки українському міщанству Львова розійшлася по всій Україні та думка, котрою тепер думає козача старшина, що Львів таки є і ще довго буде польською фортецею на заході України. Поки не зметемо її з лиця землі, поти Україна не буде сягати по Вислу.

— Чомуж би Львів не мав стати нашою фортецею, котра сторожила би західну границю України?

— На се задовго би ждати, бо слушний час готов прийти скорше.

— Може ладиться щось?

— Ладиться-неладиться. Менї того ніхто не скаже, бо я сотник війська королівського. Нинішній старшині реєстрових козаків загал козацтва не вірить. Але я носом чую, що у воздусі щось висить. Не всі герої Острянина вигибли. Глупота і ненаситність наших панів постійно поповняє і побільшає ряди невдоволених козаків. Лявина росте. Нехай її хто тільки торкне пальцем і рушить з місця, то се, що колись мусить прийти, готово прийти нині-завтра.

— Ти таки щось знаєш. Чейже мені можеш сказати.

— Кажу тобі, що не знаю. Я тільки неначе той, що, троха чує, як трава росте. Чую, що заноситься на нову бурю. На Подніпровю народ буйний. Не такий, як той, що в ярмі родився і в ярмі виріс.

— До нас також приходять відтам ріжні чутки. Самі Ляхи розказують. Тільки ми відси не можемо оцінити, кілько в тих чутках правди, кілько йде на рахунок приповідки, що страх має великі очи. Наші Ляхи розказують собі, що в степах кипить. Коли й ти кажеш таке, то у Ляхів мабуть не без причини душа на рамени. Не хочу з тобою лізти в твою душу. Але як з тобою балакають ті, що ладять щось, то перекажи їм, щоби сим разом не забували за нас. Наші міщани і богато з наших шляхти поможуть, чим зможуть. Хто грішми, хто зброєю, хто власною рукою. Я жертвую половину мого майна.

— Може за який рік буду щось більше знати. Тепер знаю лиш тільки, що сам король Польщі хоче скріпити козацьку силу.

— Щоби руками козаків загорнути для Польщі Крим? Тут так балакають. Вони шляхта кричить, що король загадав козаками вкоротити привілеї шляхти, котрі королеви вяжуть руки. Ми тут думаємо, що козаки були би дурні, як би пішли на одно чи друге. Козаки не будуть мати користи ні з Криму ні з королівської сили.

Хмельницький вдивився пронизливо в очи Медвина, але не сказав нічого.

— Чому не пеш? — Медвин спитав по хвилі мовчанки.

— Бо нема що! Збан вже порожний, — гість відповів.

Медвин вдарився рукою в чоло, вхопив клевчик, приступив до дверий і вдарив у бляху.

— Ти може хочеш посилати по мід? Хмельницький спитав. — Не треба, бо вже не буду пити. Мушу йти. Я тут в службових ділах. Дожидає мене ротмістр мого гетьмана Конецпольского.

— Колиж знов зайдеш до мене?

— Того не скажу, бо ще не знаю, коли спекаюся тих моїх службових діл.

— На ніч, очивидно, прийдеш. Пригадаєш собі школярські часи, бо дістанеш твою давну комнату.

— Я дуже радо заночував би у тебе, але ще не знаю, чи не треба буде ночувати з людьми гетьмана. Смерком пришлю до тебе мого джуру з вістею.

— Найліпше було би, як би ти сам прийшов.

— Прийти прийду, але тепер ще сам не знаю, коли.

Хмельницький вийшов. На сходах зійшовся з Оленою, котра бігла на гору.

— Чи то ви мене дзвонили? — Олена спитала. — Мабуть мід вже випитий.

— На тебе, бо збанок справді вже порожний. Але ти там вже не потрібна, бо я відходжу. Хиба, що твій тато ще сам хоче напитися. Правду кажучи, мав вже цілий збанок випив я сам один. Батько ледви покушав... Поцілуй мене на прощанне.

— Не личить.

— Я по батьківськи.

— Ви не мій батько.

— Але побратим твого батька.

Хмельницький витягнув руку, щоби дівчину обійміти за шию. Вона зігнулася і попід його рамя стрибнула сходами в гору, та вскочила в комнату Медвина.

— Дурна коза! — Хмельницький воркнув до себе і пішов далі.

— Чи ви на мене дзвонили? — Олена спитала Медвина.

— На тебе, — Медвин відповів. — Спряч посудину, і зроби лад в тій комнаті, де ночує мій син. Дай свіжу постіль.

— Може той шляхтич буде там ночувати?

— Може буде, може й ні. Як не лишиться на ніч деинде, то прийде до нас.

— Хто він такий?

— Мій приятель.

— Я чула, що приятель. Але...

— Ідеш ти! — Медвин гримнув. — А тобі нащо се знати?

— Бо, бо — дівчина мяла спаленівши, — бо я його ще ніколи не бачила. Він мабуть відкись з далека.

— З далека приїхав до тебе. Саме до тебе. Чого ти хочеш? Що йому сказати? Підеш до него? Може й за него?

Сконфужена забрала зі стола посудину і вийшла. Занесла посудину до пекарні і пішла робити лад в комнаті, в котрій, ще в парубочім віці мешкав Хмельницький.

(Дальше буде)

*) Польський злотий мав тоді вартість одного доляра.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СКІНЧІМ ВЖЕ РАЗ ЗІ СПРАВОЮ ВИСИЛКИ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Шановні читачі „Свободи" не возьмуть мені цего за зле, що я старий взявся торочити Вам голови оттою делеґацією на Радянську Україну. Як бувший предсідатель У. Н. Союза і старий союзовець почуваюся до обовязку заявити в тій справі таке:

Шкода витрачувати час, енергію і гроші на висилку цілком непотрібної делеґації. Кому вона властиво потрібна? Таж ми, Союзовці, маємо наш орган, маємо свої погляди і ідеали, з якими погоджується подавляюча більшість наших братів в старім краю. Ми не пишемо і не говоримо нічого иншого, як тільки те, про що пишуть краєві часописи, або ті наші люде, які їздили вже на Радянську Україну. Ми не перечимо, що українське життя на Радянській Україні підноситься. Ми тільки твердимо, що московська рука далі тисне Україну, що більшість урядовців на Україні Москалі і Жиди та що українське життя пробиває собі шлях власними силами мимо спротиву Москви і московських наїздників на Україні. Це така правда, що її перечити годі.

Тому більша буде користь, коли замісць делеґації, яка нам нічого нового під тим оглядом не принесе, а буде коштувати-яких $10,000, зберемо ті гроші і вишлемо їх до краю на допомогу інвалідам і Рідній Школі, або на яке культурне видавництво на Великій Україні.

Колиб Радянська Україна бажала собі мати таку делеґацію то вона могла була звернутися до нас принаймні з такою пропозицією. Могла звертатися до буржуїв в Франції чи в Німеччині, могла запрошувати до себе робітничих представників чужих країв, чому ж би не мала вона запросити до себе і з-посеред українських робітників з Америки? Але теперішним комісарам, що стоять на чолі уряду, якось не спішиться нас запрошувати. Вони навіть не вважали до сього часу за відповідне навязати з нами якийнебудь контакт. Для них ми так як би не істнували.

Тому не ломім собі голови тою маловажною справою. Нічого така делеґація не вирішить і не змінить, а тільки гроші витратить. Коли хто хоче їхати на власну руку, чи на власний кошт якоїсь групи чи якогось відділу — хай їде. У. Н. Союзови як такому нема потреби мішатися до того.

От така моя думка. Подаю її під увагу другим, а за кару, що забираю час і редакції голови, залучаю $5 на політичних вязнів у Львові.

Кость Кирчів,
Джерзи Сіті, Н. Дж.

ЧИ БОЛЬШЕВИКИ ПІДПИРАЮТЬ ШТУНДУ?

У Вашій поважній часописі з дня 11. мая с. р. у вістях на першій стороні находиться межи иншими новинка такого змісту: Большевицький уряд попирає штунду. Люде, що повернули з Радянської України до Подєбрад (Чехословаччина), кажуть, що большевики підпирають штунду (протестантизм), як тільки можуть. Звільнюють від військової служби та підпомагають штундистів в инший спосіб. Де в селі є кілька штундистів, то всі дивляться на них як на аґентів Державного політичного Управління (Чека).

Яко голова Українського Євангельського Обєднання я вважаю своїм обовязком спростувати отсе безіменне донесення, перечитане Вами мабуть з якогось українського еміґраційного видавництва, яке грубо й тенденційно розминається з правдою.

Вже сама стилізація цего донесення, а особливо кінцева його фраза, зраджує нам, що ціль його є зогидити евангельство в очах всіх противників теперішного уряду на Україні, то є в очах цілої політичної еміґрації в Европі. Донесення це вийшло мабуть з православних кругів, затривожених зростом штунди на Україні, а головно тим, що штундистський рух українізується і через те здобуває вплив на Україні.

Кождий щирий Українець повинен бути рад сій появі, але люди, котрих релігійна нетерпимість засліпила, готові поганити все, що українське, коли воно тільки не з їх парафії.

Отсій безіменній та необоснованій вістці я вважаю своїм обовязком протиставити свої власні спостереження, які я поробив на Україні, бувши в Київі торішнього літа та мавши нагоду стрічати там так провідників штундистів, як і українських автокефалістів, з якими я мав довші та всесторонні розмови.

Радянський уряд взагалі ставиться неґативно до всякого віроісповідання, чи воно християнське чи мозаїстичне чи магометанське, і намагається звести їх вплив до зера. Жиди і католики, так само як і християни — православні, автокефалісти чи евангелики, — всі обмежені однаковими обмеженнями та оплатами. Штунда підпадає під тіж самі правила щодо навчання релігії, оплат за доми молитви, дозволом на собори і т. п.

Очевидно, що положення штунди тепер без порівнання краще, ніж воно було за царського уряду, коли штунду немилосердно переслідували. Тепер на неї якоїсь спеціяльної нагінки нема. Штунда зрівнана перед законом з православієм та иншими вірами.

От так і виглядає те „прихильне відношення" большевиків до штунди.

Православіє утратило свою давну упривілійовану позицію, і тому почувається спеціяльно „покривдженим", хоч властиво воно лишень зрівнане перед законом. Православне духовенство однак не годно з тим погодитись і вже сам факт зрівняння штунди з православієм вважає за „попирання їх совітами". Звідси та клевата, що, мовляв, штунду попирає большевицький уряд.

Думаю, що не треба мені додавати, скільки баламуцтва, розладу та шкоди приносять такі анонімні наклепи. Штунда на Україні має кілька міліонів вірних і шириться скоро та постійно. Драгоманів, Конисський та Зінківський звертали увагу української інтеліґенції на потребу занятись нею, доставити штундистам українські евангелія, богогласники і т. и., бо інакше зроблять се Москалі у московській мові. Українська інтеліґенція воліла йти в безвір, ніж занятися штундою. Сталося, що передбачували українські письменники: штундою занялись московські евангелики, толстовці і т. п., боронили їх перед переслідуваннями та доставляли їм літератури по московськи.

Але прийшла революція і штунда стала дозволена. І штундистів захопив український рух. Найшлися серед провідників цірі й свідомі Українці і зачали українізацію штунди; почали впроваджувати українське св. Письмо в Кулішевім перекладі, видавати українські богогласники, українізувати постепенно орган штундистів „Баптист України" навязувати зносини з українськими евангеликами в Галичині й Америці. Се проява надзвичайно незвичайно користна, і нею всякий Українець може лише радуватися, бо кождий штундист, читаючи українське евангеліє, вже тимсамим українізується грунтовно і невідклично. Додам, що штундисти вважають автокефалістів природними союзниками проти старого царесланя, хоч очевидно противні вони ієрархічно-доґматичним основам автокефалії, противставлячи їм свій безпопівський та бездоґматичний принцип евангельства, як се є зі всіма протестантами.

Отсі уваги, думаю, вияснюють, яка се є кривда штундистам і яка шкода находить справі від таких непровірених та безосновних клевет. Старе царське православіє покоління виховувало людські характери, і тому так часто стрічаємось серед Українців з нечесними методами партійної чи конфесійної конкуренції, інтриґами, клеветами, провокацією, як також з автократичними розламками, гуртковою нетерпимістю й сильним фанатизмом і т. п. Нам треба використовувати се та не потурати нікчемникам, стріляючим зпоза плотів. „До чистого діла треба чистих рук", як казав вірно Драгоманів.

В. Кузів,
голова Українського Евангельського Обєднання,
Блумфілд, Н. Дж.

БУВАЄ.

Буває так, що серед ночі,
Не знать чому, відкрию очі,
Дивлюся в темряву нічну
І думку думаю сумну.
Та не одну, а ціла зграя
Тоді думок тих налітає,
І вони летять на крилах ночі
І не дають стулити очі,
Щоб знов забутись уві сні.
Т. П.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заходи коло оживлення „Української Громади".

Ще в році 1915. зорганізувалася була в Ню Йорку „Українська Народна Громада" спільними силами українських товариств, брацтв та сестрицтв. За допомогою українського нюрського громадянства набула ся організація „Український Народний Дім" під ч. 217-219 Іст Шеста Вулиця, для приміщення українських організацій та культурного огнища нюйорської кольонії.

Ся організація істнувала через повних сім літ під проводом уряду, вибираного загальними зборами „Української Народної Громади", до котрої входили по трох відпоручників з кождого товариства, брацтва і сестрицтва, що були дійсними членами „Української Народної Громади", і властителями „Українського Народного Дому" в Ню Йорку.

Та через останних пять років „Українська Народна Громада" немов під землю провалилась; ніхто не чув і слова про подібну організацію, помимо того, що вона була власником „Українського Народного Дому". Українські товариства стали покидати „Український Народний Дім"; одні подавали за причину, що на них накладають високі ренти, другі показували на бандитські напади на їх підприємства. Товариства стали відходити від „Українського Народного Дому", до чужих, деколи й нам ворожих, інституцій. Стали люди критикувати за се деяких керовників „Українського Народного Дому". Говорили, що деякі керовники не мають такту, що стараються тільки о своє особисте добро, а занедбують народне, що не управляють як слід публичним маєтком, що не допускають до контролі свідомих громадян. Серед таких умов дійшло до того, що всякий прояв життя „Української Народньої Громади" був зліквідований, а „Український Народний Дім" віддано під заряд нової корпорації, приватної корпорації, основаної для зисків удільовців.

Через пять літ нова корпорація правила „Українським Народним Домом", а „Українська Народна Громада" за той час зовсім забулася. Здавалося, що вона не існує. Тимчасом вона правно існувала, і „Український Народний Дім" був записаний на неї. Утвердившися в сьому, деякі товариства — члени „Української Народної Громади" постановили відновити її діяльність. Вони хотіли самі господарювати власним добром. Вони самі хотіли правити „Українським Народним Домом", вони, які клали свою працю на будову сього дому.

На заклик Українського Товариства Просвіти в Ню Йорку зійшлися на перші збори 28. січня 1927. українські товариства і братства та рішили візвати секретаря від зліквідованого уряду „Української Народньої Громади" п. Івана Добрянського скликати загальні збори „Української Народної Громади", і в тій цілі вибрано Тимчасовий Комітет. Тимчасовий Комітет віднісся з рішенєм зборів до п. Івана Добрянського, та сей се рішеннє знехтував, заявляючи, що „Українська Народна Громада" не існує.

Тимчасовий Комітет на підставі свого рішення скликав на свою руку загальні надзвичайні збори, на котрі запросив всі товариства, братства і сестрицтва, котрим статут „Української Народної Громади" приписує право власности до „Українського Народного Дому" в Ню Йорку.

Надзвичайні збори відбулися 18. марця та продовжувалися 1. квітня і 1. мая 1927. На зборах були присутні відпоручники з поклинаних девятнацять товариств і братств, і вони винесли слідуючі рішення: покликати до життя приспану організацію „Українську Народню Громаду"; вибрати сталий уряд, та візвати бувшого секретаря п. Івана Добрянського, щоби передав діловодство „Української Народної Громади" нововибраному урядови. На випадок, якби п. Іван Добрянський відмовився передати діловодство „Українського Народного Дому", збори постановили домагатися судовою дорогою, а для вияснення справи цілому українському загалови в Ню Йорку скликати публичне віче.

До уряду „Української Народної Громади" увійшли: гр. Іван Жовнір, яко председатель; Ізидор Демчук, яко секретар; Антін Куцик, яко касієр; Семен Кучма, Григорій Максимців, Микола Сиігурський, Павло Грицишин, Юрій Кафтан, яко директори.

За Уряд Української Народної Громади в Ню Йорку, Н. Й.:
Іван Жовнір, предсідатель;
Антін Куцик, касієр;
Ізидор Демчук, секретар.

ДІСТАВ МЕШКАННЯ НА ТРИ МІСЯЦІ.

Через тиждень приходив на поліцію в Віщіпеґу Іван Бойко з домаганням, щоби йому дали нічліг, бо він не має роботи в місті. Пропозицію, аби старався найти собі роботу поза містом, Бойко відкидав з обуренням, — йому належиться робота в місті. Наконець поліція вволила його волю. Бойко дістав в арешті нічліг на три місяці, як волоцюга.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться о 1:30 попол. в неділю, дня 22. мая, в сали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на мітінґ, а довгуючих проситься вирівнати свої вкладки. — С. Маґас, предс.; В. Грицьків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, подає до відома всім своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться дня 22. мая, в неділю, о 1-ій годині пополудни, в Укр. Народній Галі, 1950 W. Erie St., при Робей ул. Проситься всіх членів явитись на сей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо коли сего не зроблять, будуть суспендовані. Котрі із членів не зложили своєї жертви на Сиротинець, то проситься, щоби зложили на сім мітінґу, бо вже час. — Николай Читвінський, предс.; Стефан Баґрій, кас.; Павло Хомин, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 21. мая, о годині 7:30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів, щоби прибули на сі збори, бо є важні справи до полагодження. — Р. Рубльовський, секретар.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів вдруге тому, що 15. мая дуже мале число членів заплатило свої належитости. Тому проситься прибути на мітінґ 22. мая в домі Горожан, 847 N. Franklin St. Є важні справи до полагодження. — М. К., секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє, що збори місячні відбудуться дня 22. мая, о 2-ій годині пополудни, в галі церковній під ч. 47 Говп Еве, в Пасейк. Проситься всіх членів явитись на збори. — М. Нрипхан, предс.; М. Табачук, секрП.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 22. мая, о год. 1-ій пополудни, в домі Тов. Укр. Амер. оГрожан, 847 N. Franklin St. Обовязком кождого члена є явитись на мітінґ і вирівнати свої вкладки, за себе і за дітий, щоби уряд і себе самого не виставляти на неприємности суспендовання довгуючих членів. — Ів. Хмелик, Ів. араПщак, Волод. Сеґінь.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. Тараса Шевченка, від. 42, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 22. с. м. о год. 2-ій пополудни, під ч. 237 Hope Ave. Проситься членів прибути на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься о вирівнанє своїх залеглостий, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Лелет, предс.; О. Свитак, секр.

ДВІ НАТУРІ.

Подорожний селянин
На горбку сідає,
Хліб та довгу ковбасу
З торби витягає.
Шляхом тим ляшок ішов,
Побачив торбину
Та сідає собі теж
Біля селянина;
Щось говорить та на їжу
Ласо поглядає,
Зазирає, як кіт в очі,
Паном називає.
Селянин собі байдуже,
Їсть, аж тріщать зуби,
Лях з голоду чуть не трісне,
З злости куса губи.
Та, бідака, не стерпів,
Руку протягає,
Хоче взяти ковбасу
І так промовляє:
„Зараз я хцен, як цо відзен,
Такон юж натурен мам".
— „А я, бач, натуру маю,
Щоб лях луснув, то не дам!"

П. Кудрин.

ГАРКАВЕНКО В БОСТОН, МАСС.

В четвер, 19-го мая, Гаркавенко знова буде боротися в Бостон в Ґренд Опера Гавз. Під сю пору Гаркавенко в Бостон викликав велику сензацію наслідком послідної побіди. Сподіються, що в четвер Опера Гавз буде переповнена. 113-14

ГАРКАВЕНКО В СИРАКЮЗ, Н. Й.

В пятницю, 20-го мая Гаркавенко бореться в Сиракюз в великій Арена на Салайна ул. запрашаєсь всіх Українців місцевих і доокодичних до численної участи. 113-14

(Огол.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовженне)

Звіт Предсідателя Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, на річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза в лютім, 1927 р.

Поважаний предс. добр. Т. Грицей, Шановні зібрані Головні Урядники У. Н. Союза.

Перший раз в історії нашої організації У. Н. Союза, то є від часу його оснoання, 22. лютого 1894 року, перший Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, котрого припала мені честь бути предсідателем, на сім засіданню здасть перший звіт з першого року свого урядованя, праці і успіху. Це я уважаю за історичний і важний момент в історії У. Н. Союза в Америці.

Заки приступлю до сухих чисел, хочу коротенько перейти історію, о скілько мені відома, як повстав цей Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Чому його покликано до життя і длячого Головний Уряд, а коли цей не засідає, то Головний Екзекутивний Комітет, поступив по Гол. Конвенції в справі Сиротинця-Захисту так, як справа днесь є.

Ми знаємо, що найвисше урядове тіло в У. Н. Союзі є Гол. Конвенція. Все, що Конвенція ухвалить, є обовязуюче для кождого відділу і членів У. Н. Союза. В справі Сиротинця-Захисту Гол. Конвенція перевела слідуючу ухвалу: „На формальне внесенне М. Угорчака, підперте М. Мурашком, щоби головний уряд виготовив цілий плян щодо Сиротинця і дав під голосованне членам У. Н. Союза. Ухвалено". Перед приняттєм сеї ухвали многі з делеґатів забирали голос, висказуючи свої гадки і підкреслювали, що Сиротинця У. Н. Союза конечно потреба, однак ніхто не подав ясного пляну, як до сеї справи братись, як той Сиротинець створити і як удержувати. Тому то і того рода запала ухвала. Гол. Екз. Комітет У. Н. Союза мав стільки до роботи по Конвенції, як новіописи обезпечення для старших і дітий, новий статут, додаткові нові системи, приняті Гол. Конвенцією і т. п., що до справи Сиротинця не міг братися, тим більше, що річне засіданнє Гол. Уряду У. Н. Союза зближалося, отже лишив ту справу до річного засідання в лютім 1926 р. Хто був з присутних на згаданім засіданню, той памятає, як то на ріжні способи справу Сиротинця обговорювано. Тут наведу витяг з протоколу з річного засідання Гол. Уряду У. Н. Союза:

СИРОТИНЕЦЬ:

На денний порядок поставлено справу сиротинця У. Н. Союза, і по довшій загальній дискусії на сю тему, сконстатовано, що потреба сиротинця в сполуці з приютом для безпомічних старців і калік членів У. Н. Союза була вже так всесторонно обговорена на ріжних засіданнях, в передконвенційних проектах і на самій конвенції, що в тій справі вже не говорення, але акції потрібно, приступлено до дискусії над зібранием відповідних на ту ціль фондів.

Гол. радний О. Рекрут заявляє, що на таку ціль як сиротинець для сиріт по членах У. Н. Союза і приют для безпомічних старців членів У. Н. Союза, кождий член У. Н. Союза бодай $1.00 раз на рік радо пожертвує, а колиб до того кождий відділ бодай раз в рік на тую ціль уладив якесь підприємство, як концерт, представленнє, баль або пікнік, то просто з таких добровільних жертв можнаб таку благородну і конче потрібну свою інституцію дуже легко втримати.

Гол. радний Т. Михальчук пропонує, аби таке піддати членам під референдум, чи члени схотять такий обовязок на себе приймити.

Гол. радний Д. Братусь є тої думки, що не голосования і дальшої безконечної дискусії в тій справі потрібно, що треба грошей і ті гроші муситься зібрати, щоби виступити в тій справі рішучо і без голосовання, але так, щоби акцією виробляти в членів моральне почуття до добровільного попертя справи, а не силування. Не може бути, щоби голосованне перейшло одноголосно, але є певність, що й сталий примусовий податок на членів мігби перейти більшостю голосів, чомуб не зачати від того, щоби добровільною, але рішучою акцією приєднувати чимраз більше прихильників справі збіркою добровільних жертв, а голосованне переводити аж тоді, аж вже буде над чим, себто аж буде вкорінена добровільна жертвенність і зібраний фонд, коли вже буде розходитись лиш о сталий прихід на сю ціль і де таку інституцію ульокувати.

Гол. містопредсідатель М. Угорчак заявляє, що справді коли дійсно хочемо праці, а не голих слів, то ліпше є акцію після добре обробленого пляну розпочати, а коли загал побачить, що справа поступає і має поперте, то й члени поставляться до справи так, як потреба, а то не словами, але ділами. Загального голосовання членів потрібно буде аж тоді, коли треба буде вирішити остаточний плян, як таку інституцію отворити, її адмініструвати і прихід до того фонду усталити. А поки що треба добровільні жертви зібрати бодай до тої міри, щоби було над чим плянувати і голосувати. Отже перше всего візвати загал до добровільних жертв, жертвуючи для прикладу відповідну суму з головної каси. За тим добровільні жертви з відділових кас. Відтак добровільні жертви від головних урядників, урядників відділових і всіх членів, бо тільки сей спосіб покаже нам, хто і о скільки такої інституції, як сиротинець і приют для немічних старців при У. Н. Союзі дійсно хоче. А що більше, се покаже нам на чім дальші пляни і розвій такої інституції оперти.

На внесенне І. Каштанюка, поперте О. Рекрутом, ухвалено вибрати комітет з пятьох членів, щоби тою справою займався.

На внесенне С. Ядловського, поперте п. Анною Стадник, ухвалено, що до комітету Сиротинця і Приюту немічних старців членів У. Н. Союза мають входити як голова комітету містопредсідатель М. Угорчак, дальше містопредсідателька п. М. Ольшаницька, будучий шеф редакції Свободи, контрольор Гр. Пипюк і гол. радний Ст. Матчак. Всякі жертви зібрані тим комітетом, мають плисти до головної каси У. Н. Союза на фонд Сиротинця і Приюту старців, до котрого призначаєсь з фонду запомогового суму $10,000, коли так пізнійше переведене загальне голосованне членів одобрить.

Стало отже на тім, що хотячи створити Сиротинець-Захист, треба створити таку інституцію, щоби не була собі звичайним Сиротинцем і Захистом для сиріт і старців, удержуваний вічною жебраниною, вічний тягар для членів і організації, деб годувалися сироти на моральних калік, а старці вичікували смерти, знаючи, що вони є тягарем суспільности-організації. Се повинна бути народна інституція від початку, поставлена на такій стопі, щоби сама себе оплачувала.

Се повинен бути виховавчий інститут української молодежи, не лиш сиріт. Така інституція повинна виховати ряди свідомих американських **Українців,** які гордилибся українським іменем, українським народом, а і українська суспільність булаб з такої молоді горда. Така інституція повинна дати не лише фізичне вихованне, але і науку і знанне всякого ремесла і висше образованне-освіту, відносно до випадку. Така інституція повинна не лише годувати і утримувати на ласці немічних старців, але дати їм чесний заробіток, старшим чи молодшим, учителям, робітникам чи иншим, так, щоби вони були на совісти спокійні, що самі себе удержують.

Такою інституцією зможемо похвалитися перед своїми і чужими. Щось подібного мають Американці. І ми можемо мати при У. Н. Союзі, як що загал членів і українська суспільність покаже ділом, що таку інституцію хоче мати.

Це повинна бути українська народна інституція. В першій мірі почин мусять дати відділи, члени і каса У. Н. Союза. І якраз так Комітет і зачав працю. Без відповідного капіталу не можна мріяти, плянувати, дискутувати. Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза уважає, що на початок будови чи купна Сиротинця потреба що найменьше 100 тисяч долярів, які треба зібрати добровільними жертвами. Початок зробили Головні Урядники, персонал У. Н. Союза і Свободи, каса У. Н. С., а дальше прийшла черга на відділи і члени У. Н. Союза і український загал. Комітет Сиротинця-Захисту видав відозву в Свободі і по відділах, подаючи вірний плян своєї праці. Після свого пляну, Комітет уважав, що виконує ухвалу Гол. Конвенції і припорučення і волю засідання Гол. Уряду У. Н. Союза.

Комітет уважав, що хто зложить жертву чи жертви, цей голосує тимсамим практично за тим, щоби Комітет Сиротинця-Захисту збудував чи купив потрібний захист. У відозвах Комітет зазначив виразно, що коли призбирає 100 тисяч долярів, тоді предложить дальший плян Голов. Урядови і членам У. Н. Союза під голосованне через референдум по відділах У. Н. Союза, і тим самим Комітет Сиротинця-Захисту дав до зрозуміння, що він самий на свою руку нічого не може і не буде робити.

І сталося, що Комітет сподівався. Велика більшість відділів і членів У. Н. Союза одобрила плян Комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Одобрили і переголосували, не лише голословно, а голосували фактично, даючи жертви щиро на річ інституції, українського народного захисту для сиріт і старців при У. Н. Союзі.

За послідних девять місяців збирано і присилано жертви до Гол. Канцелярії У. Н. Союза, а і дальше жертви збирають по відділах і всюди.

(Дальше буде)

ЯК СПОВНИВСЯ ПРОКЛИН...

Жив собі в Будапешті каменичник Матій Сальма, що мав щось кільканацять власних камениць. В однім з його домів мешкав купець Іван Вестер з родиною. Коли в Будапешті знесено закон про охорону льокаторів і введено свобідні умови між каменичниками і мешканцями, Сальма підніс Вестерам чинш. Це й було причиною сталих непорозумінь, а то й суперечок та сварок між Вестером і Сальмою з того часу. А коли Вестер заскаржив остаточно господаря до суду, той рішився виповісти Вестерові мешкання. Коли сторож дому віддавав Вестерові листа з виповідженням мешкання, повстала ціла авантура, а Вестер обурений заявив:

— Я проклинаю господаря біблійним проклоном. На протязі року хай стане він перед Вічним Богом, вичеркнений з книги життя.

Сторож сказав це господареві, але той видимо не дуже взяв собі те до серця. Він настояв, щоби від того дня, — а це було 6. березня 1925 р. — за три місяці Вестер випровадився з його дому.

Минуло дванацять місяців. І сталося диво. Дня 6. березня 1926 року, рівно в рік від того памятного дня, сидів Матій Сальма в полудне при столі. Раптом він вхопився за серце, впав на спинку крісла і вмер. Вмер на удар серця. Це міг бути найзвичайнісенький припадок, що це сталося рівно в рік після проклону Вестера, але забобонні люде звязали ті дві справи разом.

Між багатьома листами, які вдова по Сальмі дістала від ріжних знайомих, дістала вона й листа від Вестерів такого змісту:

„Згадка від родини Вестерів з 6. березня 1925 до 6. березня 1926". Більше не було ні слова. Все таки вдова почулася ображеною, думаючи, що цею карткою Вестері хотіли їй нагадати, що її муж вмер наслідком Вестерового проклону. Вона й заскаржила Вестерів за обиду памяти покійного. В суді заявив Вестер, що він зовсім не думав обиджати памяти помершого. Він вправді кинув був у день виповідження йому мешкання проклін на Сальму, але після того, як успокоївся, жалував того. Вістка про смерть Сальми, саме в цю дивну річницю, впала на нього громом. Він просто хотів якось виправдатися перед вдовою, хотів виявити жаль з приводу свого колишнього поведення і думав, що найкраще це зробить листом, якого вислав.

Адвокат обвинуваченої станув на иншому становищі. Він сказав, що смерть Сальми наступила наслідком його проклону. Суд прихилився до тої думки і засудив Вестерів на грошеву кару за обиду памяти покійного. Засуджені внесли відклик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ